

Público e privado

Description

Moitos fenómenos da vida política dende a segunda metade do século XX teñen en común a perda de sentido de valor do que é público fronte ao que é privado. O desprestixio da clase política e da política mesma como actividade é un dos mais visíbeis. Pero tamén responden a esa clave os fracasos da chamada “terceira vía”, das novas esquerdas e das novas dereitas, a crise da seguridade cidadá, a precariedade en tantas esferas básicas, e moitos outros motivos de preocupación de cada día na vida das nosas sociedades.

Semella que perdimos de vista a “cères publica”, coa que naceu a noble dedicación a un aspecto esencial da creación do humano no seu millor sentido. O neoliberalismo e os seus avatares transformistas, entre os que se contan as novas socialdemocracias, non foron só antosocialistas, senón fundamentalmente “antisociais”. Que é como dicir negadores do público.

Urxe moito precisar e salientar o ámbito do público, no seu concepto e na súa realidade. Porque, igual que tantas outras dimensións da vida humana, existe aínda que non a queramos ver, pero non é operativa se non a concienciamos e elaboramos. Non é doado definir o que é público con fórmulas positivas. Como tantas outras realidades, das mais importantes da política e da vida, é máis fácil contestar á pregunta decindo o que non é. Poderíase dicir, por exemplo, que hai unhas necesidades comúns aos humanos que non poden ser atendidas por una actividade inspirada en criterios de proveito privado. Isto que albiscamos na teoría estase vendo a cotío na práctica. Nun país tras outro verifícase que os servizos públicos non poden ser prestados pola empresa privada. Desde os correos ata a saúde, desde a policía ata os ferrocarrís, cando se xestionan con criterio de proveito privado, perden o seu carácter de servizo a toda a cidadanía. Có pretexto de que o consumidor escolle o que prefere, priváase do disfrute de eses servizos a boa parte dos cidadáns; e dicir, deixan de ser públicos. Péchanse estacións ou liñas ferroviarias non rentabeis, obrígase a que acudan a servizos paralelos ou máis caros a quen queira servizos postais eficaces, ou a quen queira atrincheriarse na seguridade da súa casa para isolarse dunhas ruas perigosas. Rúas que deixan de ser espazo público por non estar públicamente protexidas.

Non son cuestións menores que encontren solucións por separado. Hai que se remontar a principios moi fundamentais. A esfera pública está no cerne da democracia. O democrático é defender os valores públicos por riba de todo e protexelos contra o dano que lle poden facer tanto os intereses privados como o propio Estado.

Un dos factores que dificulta a restauración dos valores públicos é que ata agora foron monopolizados polo Estado. Por razóns moi válidas, sen dúbida. No fondo, porque no Estado foi onde parecía que poderían sintetizarse as varias forzas sociais, e onde poderían localizarse responsabilidades políticas. Simplificando moito, esa foi a esencia do longo e nunca rematado proceso de democratización que alentou a grande aventura do Estado moderno. Chegou, nembargantes, unha hora na que o Estado foi deixando de ser o foco das esperanzas democratizadoras. Por dúas bandas: a do experimento do “socialismo real” e a da “ocupación” do Estado, nos países alleos a ese experimento, por intereses sectoriais prepotentes e, no fondo, privados. Non pode ser ese xa o foco da “cères publica”.

Cando se fala de que non é axeitada a empresa privada para xerir os servizos públicos (por eficaz que sexa noutros terreos), axítase inmediatamente o espantallo do estatismo, sinónimo da reximentación, falta de liberdade, burocracia e asfixia da iniciativa individual.

Habería que ir pensando, pois, en emancipar o concepto do público do de estatal, como alternativa ao privado, que ten con certeza a súa esfera de actuación propia e respetabel, pero que non pode servir de provedor de servizos públicos. Nin, o que é aínda máis importante, de cementador da vida social.

A polis ten que definir e configurar algo máis que a “liberdade de escolla”, que en todo caso non existe para quen non poida mercala. Sen ese algo máis, ¿cómo adxudicar recursos e necesidades humanas básicas nas que non hai escolla? A saúde, por exemplo, ou o dereito ao traballo, ou a supervivencia física.

O problema e o perigo das chamadas entidades paraestatais, que non son as que temos en mente ao falar desta

emancipación, é que se prestan tanto ou máis que o Estado á corrupción e o caciquismo. Habería que definir moi ben os lindeiros có monopolio, para o que se pode recurrir á definición clara da necesidade pública a que responden. E facelas responsables a órganos mais representativos da pluralidade que os gobernos. Hai implicacións orzamentarias interesantes e pouco exploradas aínda, como a transferencia de poderes fiscais que permitan o financiamento aparte dos recursos estatais en xeral. Todo un universo conceptual que explorar e que ter claro para analizar o existente e proxectar o futuro.

Compre non esquecer que hai unha proxección internacional da supervaloración do privado na idea de que o mercado mundializado pode ser a base, o motor e o axente da comunidade internacional. Nembargantes, nin os valores das diversas sociedades e culturas, nin as do mundo en conxunto, poden ser definidas, respetadas nin servidas polo interés privado.

Unha tarefa intelectual e política que podería valer a pena é a de cómo artellar e democratizar axentes non estatais do interés público. Non será fácil, pero precisámola para un futuro mais respirabel. Os bens e servicios públicos non son un luxo que haxa que sacrificar, son os alicerces de tecido social mesmo, sin o que nada do demais funciona. E iso non ten precio nin se atopa no mercado.

[Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012](#)

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Outros ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Date Created

Xaneiro 30, 2003

Meta Fields

Autoria : 10041

Datapublicacion : 2003-01-30 00:00:00